Laten we bestaansonzekerheid in Friesland aanpakken

Verschillende oorzaken spelen een rol bij bestaansonzekerheid in Fryslân. Die onzekerheid heeft grote gevolgen op zowel persoonlijk als maatschappelijk vlak. We zien bij Planbureau Fryslân daarom aanknopingspunten voor zowel regionaal beleid als nader onderzoek.

In de landelijke politiek is momenteel veel aandacht voor de bestaanszekerheid van mensen. Kijken we naar het gemiddelde besteedbare inkomen van huishoudens in Fryslân, dan is dat lager dan in Nederland. Maar bestaanszekerheid gaat ook over wonen, onderwijs, gezondheid en het hebben van perspectief. De Commissie sociaal minimum noemt diverse oorzaken en gevolgen van bestaansonzekerheid**.**

Oorzaken bestaansonzekerheid

Is er in Fryslân sprake van financiële bestaansonzekerheid? Uit panelonderzoek van het planbureau eind 2022 blijkt dat het percentage Friezen dat moeite heeft met rondkomen sinds 2020 fors is gestegen. Aan de andere kant ligt het percentage geregistreerde huishoudens met problematische schulden in Fryslân juist lager dan landelijk. Of mensen aan het eind van de maand geld tekort komen, hangt ook af van de huishoudsamenstelling en de gemeente waar iemand woont. Zijn er grote verschillen tussen het gevoerde armoedebeleid van de Friese gemeenten? Dat is interessant om te onderzoeken.

De Commissie sociaal minimum noemt diverse oorzaken van bestaansonzekerheid. Gaan die ook op voor Fryslân? Ja, er is sprake van flexibilisering van de arbeidsmarkt. Het percentage zzp-ers is hier (iets) hoger dan landelijk. Ja, er is kansenongelijkheid in het onderwijs. In Fryslân krijgen meer leerlingen dan landelijk een lager schooladvies dan de eindtoets die ze maakten. Ja, de vraag naar sociale huurwoningen is toegenomen (maar het tekort aan betaalbare woningen is vergeleken bij de Randstad betrekkelijk).

Bestaansonzekerheid heeft grote gevolgen

Bestaansonzekerheid heeft grote persoonlijke en maatschappelijke gevolgen. Uit Friese cijfers blijkt dat mensen met een lage opleiding meer eenzaam zijn, minder vaak lid van een vereniging, minder betrokken willen worden bij beleid van de gemeente en minder vertrouwen hebben in de overheid. Overigens gebruiken we de cijfers van laagopgeleide mensen omdat er een sterk verband is tussen inkomen en opleidingsniveau. Openbare data zijn niet uitgesplitst naar inkomen maar vaak wel naar opleiding.

Laagopgeleide inwoners hebben bovendien meer gezondheidsproblemen en een lagere arbeidsparticipatie. Bij arbeidsparticipatie gaat het om het deel van de bevolking (tussen 15 en 75 jaar) dat werkt, dus deel uitmaakt van de beroepsbevolking. Gezondheidsproblemen en een lagere arbeidsparticipatie zijn zowel oorzaak als gevolg van bestaansonzekerheid. Het is niet alleen voor betrokkenen, maar ook voor de samenleving als geheel van groot belang dat deze vicieuze cirkels doorbroken worden. Daarnaast is het van belang te kijken met welke maatregelen we genoemde oorzaken kunnen aanpakken en gevolgen kunnen dempen.

Laten we met elkaar iets doen aan de toekomstkansen van kwetsbare kinderen, de onderbenutting van menselijk kapitaal, het niet gebruiken van voorzieningen en de afname van sociale cohesie.

- Tonny Huisink, onderzoeker bij Planbureau Fryslân

Bovenstaande tekst is een bewerking van een langer artikel over bestaanszekerheid dat u kunt lezen op onze website.